

PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

Problem: Ulaşılmak istenen sonuca ulaşmayı zorlaştıran veya engelleyen direnç unsurlarına denir. Problemin ortaya çıkması, gerçek sonucun beklenen sonuçtan farklı olmasından kaynaklanır. Buna teori ile uygulamanın uyuşmaması veya uygulamanın birtakım engellere takılması da diyebiliriz. Öyle görünüyor ki problem hayatımızın değişmez unsurlarından ve bizim bunlardan kaçmamız mümkün değil. O zaman yapılması gereken bu problemlerle baş etmesini öğrenmektir.

Problem Çözme: Belli bir durum çerçevesinde düşünebilme, ne yapılacağına ve nasıl yapılacağına karar verebilme, eldeki imkanları kullanabilme ve bu yolla çözüme ulaşmaktır (Shure ve Spivack, 1982). Daha geniş tanımla problem çözme, problemin tanımlanması, probleme ve çözümüne ilişkin bilgilerin toplanması, en uygun çözüm yolunun uygulamaya konulması ve sonucun değerlendirilmesidir.

Problem Çözmede İşlevsiz Yaklaşımlar:

- 1-Problemi görmemezlikten gelmek
- 2-Problemin kendiliğinden yok olmasını yada çözülmesini ummak
- 3-Başkalarının problemi çözmesini beklemek
- 4-Karar vermeyi ertelemek
- 5-Sorumluluğu başkalarının üzerine atmak

Problem Çözme Tarzları:

1-Problem Yönelim Boyutu:

a)Olumlu Yönelim: Olumlu yönelim, problemleri birer meydan okuma olarak görme eğilimi ile çözülebileceklerine ve kişinin onları başarıyla çözebileceğine duyduğu inancı ve problem çözenin zaman alıcı, çaba ve sabır gerektirdiğini bilmeyi kapsamaktadır. Olumlu yönelime sahip bireyler; problemi tehdit olarak görmekten çok onları bir fırsat olarak görür, problemler karşısında yeteneklerine güvenir ve problemleri çözebileceklerine inanırlar (Başer ve Özcan, 2018).

b)Olumsuz Yönelim: Olumsuz yönelim, problemleri kişinin iyilik haline yöneltmiş bir tehdit olarak algılama, onları başarıyla çözebilme yeteneklerinden şüphe duyma ile problemlerle karşılaşıldığında kişinin kendisini engellenmiş ve mutsuz hissetmeyi içeren engelleyici durumdur. Olumsuz yönelime sahip bireyler; problemin nedenlerini başkalarının üstüne atarlar, problem ortaya çıktığında görmezden gelirler ve problem çözme konusunda yeteneklerine ve becerilerine güvenmezler (Başer ve Özcan, 2018).

2-Problem Çözme Tarzı Boyutu

a)Kaçınan Problem Çözme Tarzı: Kaçınan problem çözme, erteleme, pasiflik veya harekete geçememek ve bağımlılıkla nitelendirilen, işlevsel olmayan bir problem çözme tarzıdır. Bu tarzı kullanan kişiler;

Problemlere karşı ilgisiz, görmezden gelen bir tavır sergilerler.

Problemleri erteleme, pasiflik, ilgisizlik, hareketsizlik gibi davranışlar sergilerler.

Problemlerle yüzleşmek yerine kaçmayı seçerler.

Problemlerin çözümünde sorumluluk almazlar; kendiliğinden veya başkalarınınca çözümlenmesini beklerler (Başer ve Özcan, 2018; Eskin ve Aycan, 2009).

b)Dikkatsiz Problem Çözme Tarzı: Dürtüsel-dikkatsiz sorun çözme, bireylerin dürtüsel, aceleci ve eksik girişimleri ile tanımlanan ve yine işlevsel olmayan bir problem çözme tarzıdır. Bu tarzı kullanan kişiler;

Acelecidirler, akıllarına ilk geleni uygulama eğilimleri vardır.

Belirsizlik, huzursuzluk veya olumsuz duygulara tahammül eşikleri düşüktür.

Çok az bilgi ile problemi çözmeye çalışırlar. Düşünmeden hareket ederler.

Tam ve düzgün olmayan sonuçlar elde ederler ve bu sonuçlar da ileride başka problemlere neden olur (Başer ve Özcan, 2018; Eskin ve Aycan, 2009).

c)Akılcı Problem Çözme Tarzı: Akılcı sorun çözme, etkin problem çözme ilkelerinin sistematik bir biçimde uygulandığı, işlevsel problem çözme tarzıdır. Bu tarzı kullanan kişiler;

Çözüme ulaşılacak stratejiyi belirleme, uygulama ve değerlendirme becerisine sahiptirler.

Problemi çözme aşamasında ne yapacaklarını bilirler (Başer ve Özcan, 2018; Eskin ve Aycan, 2009).

Problem Çözme Basamakları:

- Problemin fark edilmesi ve tanımlanması
- Seçeneklerin oluşturulması
- Karar verme; Eyleme yönelik en iyi çözüm yolunun belirlenmesi
- Çözümün uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi (Eskin ve Aycan, 2009).

Problem Çözme Becerilerinin Öğrencilere Faydaları:

- Öğrenme sorumluluğunu artırır.
- Etkili iletişim becerileri kazandırır

- Bağımsız düşünme yeteneğini geliştirir.
- Öğrenmeye karşı ilgi ve istek uyandırır.
- Çok yönlü düşünme yeteneğini geliştirir.
- Birden fazla kaynaktan araştırma becerisini geliştirir.
- Fikir üretme ve öneride bulunma özelliklerini geliştirir.
- Özgüven kazandırır.
- Kendine güveni artırır.
- Problemlere hızlı ve pratik çözümler üretme becerisi kazandırır.
- Farklı düşüncelere karşı anlayışlı olmayı öğretir.

Çocuğunuz bir problem ile karşılaştığında nasıl yardımcı olabilirsiniz?

- Çocuğunuzu bir problem anında mutlaka dinleyin ve onun ihtiyaçlarını, isteklerini anlamaya çalışın.
- Çocuğunuza onu anladığınızı belirtin, onun düşüncelerini özetleyerek doğru anlayıp anlamadığınızı ona gösterin.
- Problem hakkında kendi düşüncelerinizi çocuğunuza belirtin.
- Çocuğunuzla beraber düşünerek çözüm önerileri bulmaya çalışın.
- Birlikte bulduğunuz tüm fikirleri not ederek gözden geçirin ve en uygun çözümü bulun.
- Çocuğunuzu çözümü uygulama konusunda ceraretlendirerek sonuçları birlikte değerlendirin.

► Anne baba tutumları ile çocukların problem çözme becerilerinin gelişimi arasında önemli bir bağ vardır.

- Çocuklarda problem çözme becerisinin özgür ve demokratik aile ortamında geliştiği,
- Aşırı koruyucu ebeveynliğin, çocuğuna yeterli zaman ayıramamanın çocukta içe kapanık bir kişilik yapısı geliştirdiği,
- Baskıcı uygulamaların ve aile içi geçimsizliğin çocukların problem çözme becerisini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.
- Çocukların bir problemi çözmesi ya da baş etmeye çalışması ne kadar uzun sürerse sürsün çocuklara kendi problemlerini çözebilmeleri için

fırsatlar yaratılmalıdır. Bu çocukların problem çözme becerilerini destekleyecektir.

- **Kendimizi de problem çözme konusunda geliştirmek, bizleri rol model alan çocuklarımızın bu becerilerini geliştirecektir.**

Hazırlayan: Hasan Karabacak (Rehber Öğretmen)